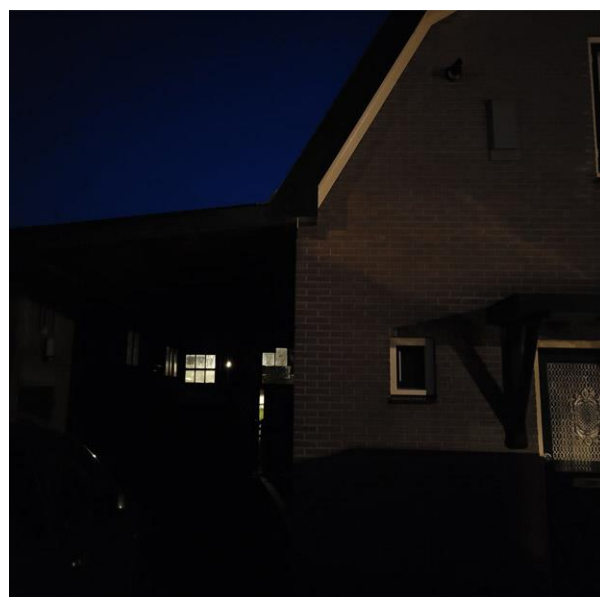

Aanvullend Ecologisch Onderzoek

Hoge Rijndijk 15

Nieuwerbrug aan den Rijn

m.b.t. vleermuizen

Colofon

Titel	Aanvullend Ecologisch Onderzoek Hoge Rijndijk 15 Nieuwerbrug aan den Rijn m.b.t. vleermuizen
Projectnummer	22A005
Datum uitgave	Oktober 2022
Samengesteld door	Meia Domburg, adviseur Watersnip Advies Brigit van Dam, adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk Postbus 401 2410 AK Bodegraven
Contactpersoon opdrachtgever	De heer Th.L. van Deursen

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

De inhoud van dit advies is met uiterste zorg samengesteld. Watersnip Advies sluit alle aansprakelijkheid uit voor enigerlei directe of indirecte schade, van welk aard dan ook, die onverhoopt zou kunnen voortvloeien uit of verband houdt met het gebruik van dit document.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	1
2	LOCATIEBESCHRIJVING	3
2.1	Huidige situatie.....	3
2.2	Plannen	3
3	WETTELIJK KADER	4
3.1	Europese richtlijnen	4
3.2	Landelijk natuurbeleid- en wetgeving	4
3.2.1	<i>Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb)</i>	4
4	METHODE EN MATERIALEN	7
4.1	Methode.....	7
4.1.1	<i>Onderzoek Vleermuizen</i>	7
4.1.2	<i>Vleermuizen in relatie tot het plangebied</i>	7
5	RESULTATEN	9
5.1	Vleermuizen	9
5.1.1	<i>Veldbezoek 1, donderdag 19 mei 2022</i>	9
5.1.2	<i>Veldbezoek 2, donderdag 9 juni 2022</i>	10
5.1.3	<i>Veldbezoek 3, donderdag 23 juni 2022</i>	11
5.1.4	<i>Veldbezoek 4, dinsdag 23 augustus 2022</i>	11
5.1.5	<i>Veldbezoek 5, woensdag 14 september 2022</i>	12
6	OPGEHANGEN VLEERMUIKASTEN	14
6.1	Kraamkasten	14
6.2	Kasten t.b.v. zomer en/of paarverblijf.....	14
7	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	16
7.1	Vleermuizen	16
7.1.1	<i>Zomerverblijfplaats</i>	16
7.1.2	<i>Kraamverblijfplaats</i>	16
7.1.3	<i>Paarverblijfplaats</i>	16
7.1.4	<i>Winterverblijfplaats</i>	16
7.1.5	<i>Foerageergebied</i>	16
7.1.6	<i>Aantallen vleermuizen per soort in en rondom het plangebied</i>	16
7.2	Sloop en nieuwbouw	17
8	ADVIES	18
8.1	Aanvraag ontheffing verboden is mogelijk.....	18
9	ALGEMENE ZORGPLICHT	19
10	BRONNEN	20

1 Inleiding

De gemeente heeft in aan de Hoge Rijndijk 15 te Nieuwerbrug aan den Rijn een perceel weidegrond met woonhuis, schuren en carport gekocht. De schuren zullen worden gesloopt en het perceel zal in twee delen worden verkocht. De huidige woning blijft gehandhaafd. Op het zuidelijke deel van het perceel zullen openbare parkeerplaatsen worden gerealiseerd.

In november 2021 heeft een verkennend ecologisch onderzoek plaats gevonden aan de Hoge Rijndijk 15 (*Watersnip rapport 21A109 Verkennend ecologisch onderzoek Hoge Rijndijk 15 Nieuwerbrug aan den Rijn*). Bij dit onderzoek is onder de carport tussen het woonhuis en de schuren een grote hoeveelheid keutels van vleermuizen aangetroffen. Het vermoeden bestond dat er een kraamverblijf onder het platte dak van de carport aanwezig is. Eind maart 2022 zijn er ter mitigatie onder begeleiding van medewerkers van Watersnip twee tijdelijke kraamkasten en zes tijdelijke zomer/paarverblijven opgehangen aan de woning. De kraamkasten hangen op twee plekken, te weten: één onder de carport nabij de invliegopening en één aan de zuidzijde van de woning. De zomer/paarverblijven hangen op verschillende windrichtingen. Tijdens de veldbezoeken zijn deze gecheckt op gebruik door vleermuizen (zie foto's Hoofdstuk 6).

In de maanden mei tot en met september 2022 heeft op bovengenoemde locatie een aanvullend ecologisch onderzoek plaatsgevonden m.b.t. vleermuizen, uitgevoerd door gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies.

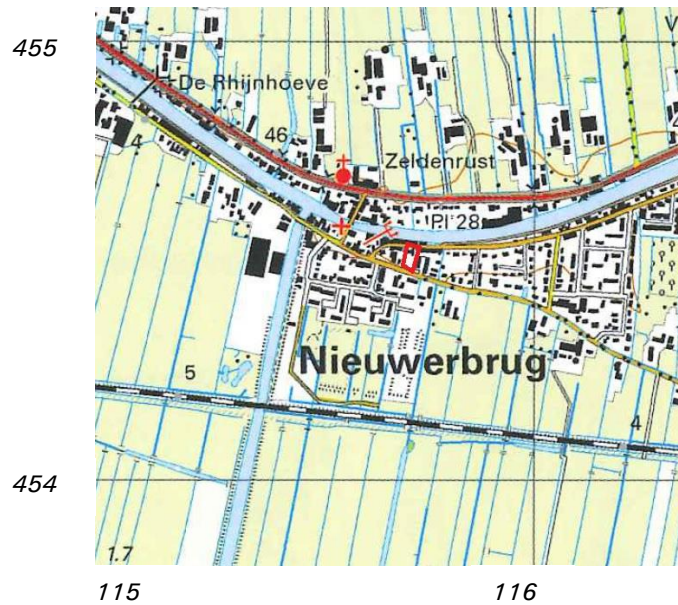
Er is gewerkt volgens de juridisch erkende Kennisdocumenten van BIJ12 en het Vleermuisprotocol 2021 van de Gegevensautoriteit Natuur'.

In deze rapportage wordt beschreven hoe het aanvullend ecologisch onderzoek is uitgevoerd, wat de bevindingen zijn van dit onderzoek en de daarbij behorende voorlopige conclusies en aanbevelingen.

2 Locatiebeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten 115, 454. Het plangebied ligt tussen de Hoge Rijndijk (noord) en de Korte Waarder (zuid) in. Het plangebied ligt ten zuiden van Oude Rijn in Nieuwerbrug. Binnen het plangebied bevinden zich een woning en een aantal veeschuren. De woning is opgetrokken uit baksteen. De schuren zijn deels opgetrokken uit baksteen en deels uit hout. De schuren zijn in het verleden gebruikt om vee in te houden. Momenteel zijn de veeschuren niet in gebruik en staan deze leeg. De ruimte tussen de schuren en de woning bestaat uit een carport van hout met een dak van golfplaten. Aan de zuidzijde bevinden zich grote deuren met ramen bovenin. Een deel van de ramen is gebroken.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (rood kader)

2.2 Plannen

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft het perceel grond met woonhuis en schuren gekocht. De schuren zullen worden gesloopt en het perceel zal in twee delen worden verkocht. De huidige woning blijft gehandhaafd. Op het zuidelijke deel van het perceel zullen openbare parkeerplaatsen worden gerealiseerd.

Figuur 2: Luchtfoto van het plangebied (rood kader) (afbeelding Googlemaps)

3 Wettelijk kader

3.1 Europese richtlijnen

Binnen de Europese Unie vormen de Natura2000-gebieden een netwerk van beschermde natuur. Het doel van deze gebieden is het behoud van de biodiversiteit in Europa. Het beschermen van kwetsbare planten en dieren en hun leefgebieden is hierbij het uitgangspunt. Deze richtlijnen zijn in Europa uitgewerkt in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze geïmplementeerd in de Wet Natuurbescherming. Deze wet is van kracht geworden op 1 januari 2017.

3.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

3.2.1 Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb)

In de Wet Natuurbescherming zijn per 1 januari 2017 drie wetten opgenomen, te weten de *Natuurbeschermingswet*, *Flora- en faunawet* en *Boswet*.

Natura2000-gebieden

In Nederland zijn gebieden aangewezen als speciale beschermingszones. Deze gebieden vallen onder de Vogelrichtlijn en/of de Habitatrichtlijn en worden aangeduid als Natura2000-gebieden. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd. Per provincie is het college van Gedeputeerde Staten verantwoordelijk voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen. Tevens heeft de provincie de bevoegdheid om bijzondere landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen, mits deze niet reeds onder een Natura2000-gebied vallen.

Activiteiten die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van de natuurlijke habitats, of habitats van soorten kunnen verslechteren of een significant verstoring effect zouden kunnen hebben op aangewezen soorten binnen een gebied, zijn vergunningsplichtig.

Soorten

De soortenbescherming is bedoeld om in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen als er werkzaamheden plaatsvinden in en rond het leefgebied van een soort. In de Wet Natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden; Europees beschermde soorten vallen onder beschermingsregimes soorten "Vogelrichtlijn (wnb-vrl) en beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn" (wnb-hrl) en nationaal beschermde soorten vallen onder beschermingsregime "andere soorten" (wnb- andere soorten).

Werkzaamheden die schade kunnen veroorzaken aan soorten zijn, o.a; (ver)bouwen, slopen, of wegen aanleggen, water dempen en graven. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, is het mogelijk te werken met een goedgekeurde gedragscode die toepasbaar is voor de geplande activiteiten en de aangetroffen soorten. Indien dit niet het geval is en er schade ontstaat aan beschermde soorten dient een ontheffing te worden

aangevraagd. Ontheffingen worden aangevraagd bij de provincie. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

Door het nemen van (mitigerende) maatregelen kan een ontheffingsaanvraag in de meeste gevallen voorkomen worden. Deze maatregelen dienen voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd te worden om zo de functionaliteit van het plangebied voor de beschermde soort(en) ten allen tijden te behouden. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade (zie figuur 3).

Deze mitigerende maatregelen dienen opgesteld te worden door of in samenwerking met een ter zake kundige.

Ook het integreren van ecologische maatregelen in onderdelen van het plan met het oog op consolideren van het leefgebied voor populaties kan een ontheffingsaanvraag voorkomen.

Figuur 3: Stappenplan onderzoek Wet natuurbescherming (Bron: www.regelink.net)

In het kader van de Wet natuurbescherming zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de Wnb vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die

jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Algemene zorgplicht (artikel 1.11)

Voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten, of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Houtopstanden, hout en houtproducten

Het is verboden om een houtopstand buiten de grenzen van de bebouwde kom geheel of gedeeltelijk te kappen, zonder hier voorafgaande aan de werkzaamheden melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Indien er houtopstand gekapt moet worden geldt er een herplantplicht.

Let wel, hakhoutbeheer geldt als bestendig beheer. Het gaat om kappen ter verwijdering op korte of langere termijn.

Toetsing Wet Natuurbescherming

Het plangebied ligt midden in de bebouwde kom van Nieuwerbrug aan den Rijn. Het gaat om het slopen van schuren en de nieuwbouw van één woning.

Stikstofdepositie

Het initiatief betreft de bouw van één woning. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura-2000 gebied is 4,1 km. De grenswaarden conform de tabel uit het stroomschema is 50 woningen bij 4,1 km. Het aantal woningen is lager dan de grenswaarde. Er is geen stikstofdepositieberekening nodig van de gebruiksfase. Schade t.a.v. Natura2000-gebieden is daarom niet aan de orde.

Er is geen sprake van het kappen van houtopstanden. De herplantplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming is daarom niet aan de orde.

In hoofdstuk 5 worden de resultaten van het onderzoek naar vleermuizen beschreven.

4 Methode en materialen

4.1 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de actuele kennisdocumenten voor vleermuizen van BIJ12. Hierbij is het Vleermuisprotocol 2021 van de Gegevensautoriteit Natuur gevolgd. In mei tot en met september 2022 hebben deskundige medewerkers van ecologisch adviesbureau Watersnip Advies meerdere veldbezoeken (zie schema) gebracht binnen de voorgeschreven tijdsperioden voor de hieronder genoemde soorten. De onderzoeken zijn uitgevoerd door J. Oosterom, M.G. Tromp, S.V. van Dijk, Q.T. van Etten en M. Domburg. De resultaten van deze bezoeken zijn verwerkt tot korte veldverslagen die vervolgens zijn gebruikt als basis voor hoofdstuk 5 'Resultaten'.

4.1.1 Onderzoek Vleermuizen

In Nederland komen circa 16 verschillende soorten vleermuizen voor, waarvan 7 soorten min of meer algemeen zijn en 9 soorten zeldzaam tot zeer zeldzaam. Daarnaast zijn 3 soorten uit Nederland verdwenen en 2 soorten als dwaalgast waargenomen. Vleermuissoorten stellen ieder specifieke eisen aan hun leefomgeving en verblijfplaatsen. Zo zijn er soorten die voornamelijk voorkomen in bosgebied en soorten die een min of meer verstedelijkte omgeving prefereren. Daarnaast zijn er soorten die gedurende de dag in bomen of in gebouwen verblijven.

Naar aanleiding van de bureaustudie is gebruik gemaakt van de kennisdocumenten van de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse dwergvleermuis en Watervleermuis van BIJ12. Deze kennisdocumenten zijn gekoppeld aan het 'Vleermuisprotocol 2021' van de Gegevensautoriteit Natuur, die gebruikt is als richtlijn. In het plangebied zijn enkel de vaste rust- en verblijfplaatsen van toepassing. In eerste instantie richt het onderzoek zich op kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen en paarverblijfplaatsen.

Er is gebruik gemaakt van de volgende materialen:

- Pettersson D200 en D230 batdetector
- Roland Edirol R-05 opnamerecorder
- Zaklamp
- Herkenning van Nederlandse Vleermuissoorten aan hun Geluid (CD + boek) van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierenbescherming.

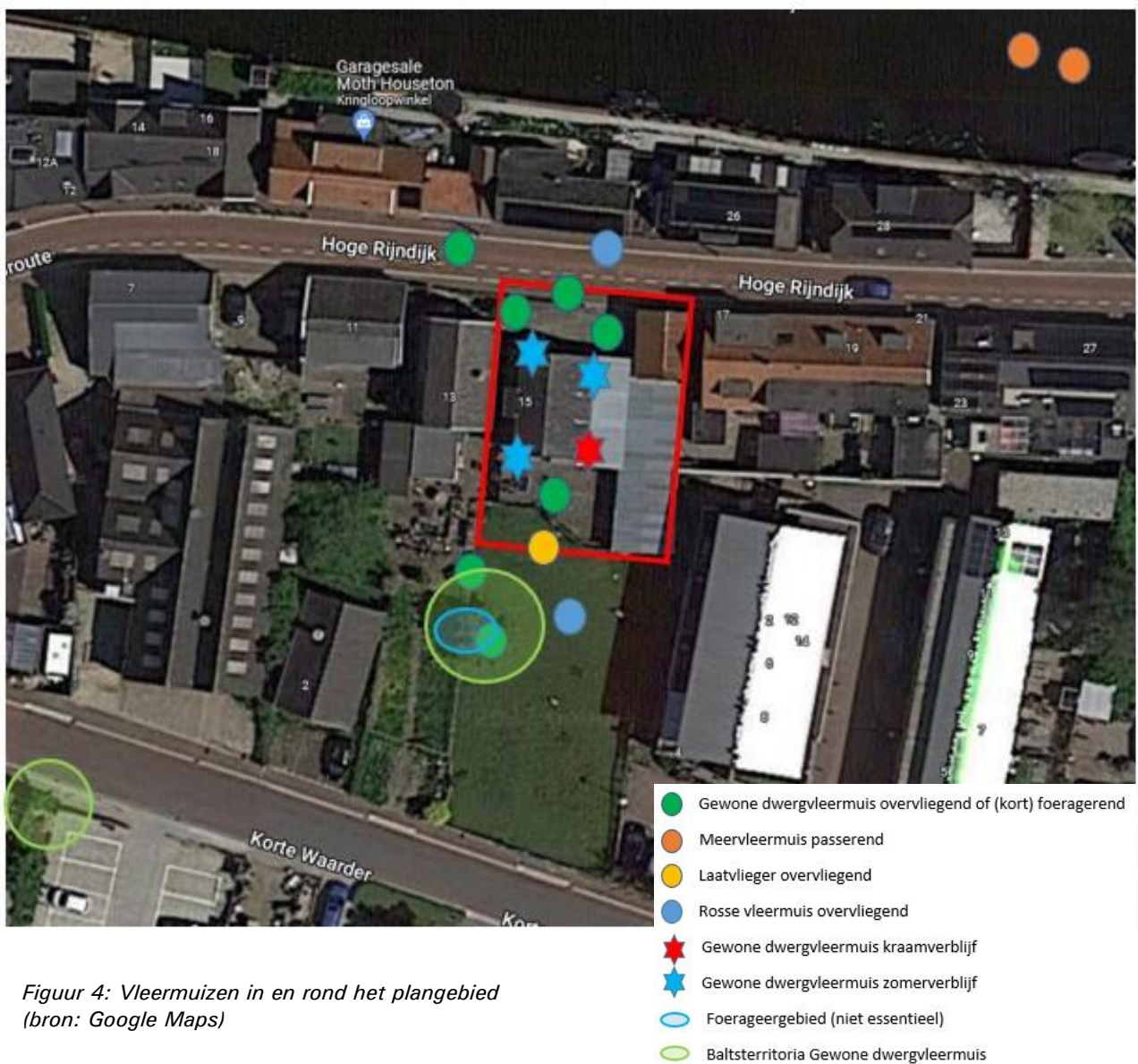
De resultaten van het veldbezoek zijn vastgelegd in veldverslagen welke vervolgens de basis vormen voor de rapportage.

4.1.2 Vleermuizen in relatie tot het plangebied

Om de relevante vleermuissoorten voor het plangebied in te kunnen schatten is een bureaustudie uitgevoerd. Uit de bureaustudie blijkt dat er verschillende beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Ruige dwergvleermuis (1-5km) (allen wnb-hrl).

Schema van de uitgevoerde veldbezoeken:

Datum	Tijd (uur)	Type onderzoek	Aantal waarnemers	Weertype
19-05-2022	21.30-23.45 Zon onder 21.33	Kraam- en zomerverblijf	2	15°C, licht bewolkt, wind W2
09-06-2022	02.20-05.20 Zon op 05.21	Kraam- en zomerverblijf	2	14°C, helder, wind W2
23-06-2022	22.00-00.20 Zon onder 22.04	Kraam- en zomerverblijf Laatvlieger	1	22-20°C, half bewolkt, wind ZW2
23-08-2022	20.45-01.00 Zon onder 20.47	Paarverblijf	1	21°C, licht bewolkt, droog, wind N2
14-09-2022	19.55-23.00 Zon onder 19.57	Paarverblijf	1	17-16°C, bewolkt, droog, wind NNO3

Figuur 4: Vleermuizen in en rond het plangebied
(bron: Google Maps)

5 Resultaten

5.1 Vleermuizen

Het onderzoek naar het voorkomen en gebruik van de vleermuizen binnen het plangebied is uitgevoerd volgens de in 4.1.3 beschreven methode. In mei tot en met september 2022 zijn vijf veldbezoeken uitgevoerd. Het onderzoek is gericht op het uitsluiten of aantonen van de volgende verblijfplaatsen:

- Kraamverblijfplaatsen
- Zomerverblijfplaatsen
- Paarverblijfplaatsen

Kraamverblijfplaatsen en zomerverblijfplaatsen

Kraamverblijfplaatsen worden in het voorjaar/begin zomer gebruikt door grote groepen dragende en zogende vrouwelijke dieren. Zomerverblijfplaatsen worden gebruikt door kleinere groepen of solitaire dieren die niet actief zijn in de voortplantingscyclus. Monitoring van deze beide verblijfplaatsen kan parallel plaats vinden, echter is de periode voor kraamverblijfplaatsen korter. Er is op vleermuizen geïnventariseerd middels zicht en geluid. De visuele inspectie is uitgevoerd door de panden te observeren op in- en uitvliegbevingen. Tevens is gebruik gemaakt van een batdetector en opname apparatuur om soorten te kunnen onderscheiden.

Paarverblijfplaatsen

Paarverblijfplaatsen worden in het najaar gebruikt om zich in voort te planten. Mannetjes bakenen een territorium af door al vliegend de sociale roep te verspreiden om het territorium af te bakenen. Rond de toegang van het paarverblijfplaatsen wordt vaak door meerdere dieren op korte afstand gevlogen, ook wel "zwermen" genoemd. Er is op paarverblijfplaatsen geïnventariseerd middels zicht en geluid. De visuele inspectie is uitgevoerd door de panden te observeren op in- en uitvliegbevingen. Tevens is gebruik gemaakt van een batdetector en opname apparatuur om soorten en typen roepen te kunnen onderscheiden.

5.1.1 Veldbezoek 1, donderdag 19 mei 2022

Om 22.00 uur werden de eerste vleermuizen waargenomen die uitvlogen onder de carport vandaan. Er werden tijdens het hele veldbezoek uitvliegende en rond de woning vliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Van de opgehangen vleermuiskasten aan de woning is één kast aan de noordzijde in gebruik, hier werd één uitvliegende Gewone dwergvleermuis waargenomen.

Conclusie

Totaal werden ongeveer 17 gewone dwergvleermuizen waargenomen. Er kan vanuit gegaan worden dat zich een

Figuur 5: Tijdelijke vleermuiskast in gebruik door Gewone dwergvleermuis (rode contour)

kraamverblijf van de Gewone dwergvleermuis in de carport bevindt. Eén tijdelijke kast is in gebruik als zomerverblijf door één Gewone dwergvleermuis. Er zijn geen andere soorten vleermuizen waargenomen.

5.1.2 Veldbezoek 2, donderdag 9 juni 2022

Vanaf 02.30 uur kwam er af en toe een Gewone dwergvleermuis onder de carport die ook weer weg vloog. Om 03.13 uur passeerde een Laatvlieger over het gebied ten zuiden van het plangebied. Om 03.20 uur is er kort tijd geluisterd bij de Oude Rijn waar een Meervleermuis langs vloog. Tijdens het verdere veldbezoek werd slechts met grote tussenpozen een Gewone dwergvleermuis waargenomen die even onder de carport vloog maar dan weer vertrok. Terwijl het licht werd en de merels begonnen te zingen werd kort een foeragerende Gewone dwergvleermuis boven de achtertuinen ten zuiden van de woning waargenomen. Om 04.27 uur vloog een Gewone dwergvleermuis vanuit het westen aan de noordzijde van het plangebied over de carport naar de achtertuin aan de zuidzijde. Hier bleef de vleermuis foerageren rond de Perenboom in het grasveld ten zuiden van de woning. De vleermuis verplaatste zich steeds dichter richting de woning in het plangebied, zwermde bij een kleine, tijdelijke vleermuiskast aan de zuidgevel van de woning en om 04.45 uur vloog deze de kast in. Daarna werden geen vleermuizen meer waargenomen en was het volledig licht.

Conclusie

Het kraamverblijf is op het moment van het veldbezoek niet in gebruik. Wel werd er regelmatig een vleermuis waargenomen die de plek leek te inspecteren. Eén tijdelijke vleermuiskast is in gebruik door één Gewone dwergvleermuis als zomerverblijf. Er is één overvliegende Laatvlieger waargenomen.

Figuur 6: De Oude Rijn op korte afstand van het plangebied (50 meter)

Figuur 7: Tijdelijke vleermuiskast in gebruik door Gewone dwergvleermuis (rode contour)

5.1.3 Veldbezoek 3, donderdag 23 juni 2022

Aan het begin van het veldbezoek zijn alle opgehangen tijdelijke kasten gecheckt. Geen van de kasten was op dit moment in gebruik. Er is door de vleermuizen gewisseld van kraamverblijfplaats. Op 19 mei waren er gewone dwergvleermuizen aanwezig en op 9 juni waren deze afwezig. Van 22.30 tot 23.15 uur werden maximaal 30 uitvliegende gewone dwergvleermuizen geteld. Omdat het donker is onder de carport kunnen hier ook dubbel tellingen tussen zitten, daar er ook heen en weer gevlogen werd rond de ingang van het verblijf. Bij de ingang van het vleermuisverblijf werd een aantal keer een vleermuis tussen een balk en de muur waargenomen. Er werden continue sociale geluiden en gekrabbel onder het dak gehoord. Om 23.40 uur keerden er ook Gewone dwergvleermuizen terug naar het kraamverblijf.

Figuur 8: Vleermuiskeutels onder het kraamverblijf

Conclusie

Het aantal vleermuizen in het kraamverblijf is toegenomen t.o.v. 19 mei. Uit het kraamverblijf werden maximaal 30 gewone dwergvleermuizen waargenomen die uitvlogen.

Er zijn geen vleermuizen in de opgehangen tijdelijke kasten aangetroffen.

Er zijn geen andere soorten vleermuizen waargenomen.

5.1.4 Veldbezoek 4, dinsdag 23 augustus 2022

Bij het checken van de vleermuiskasten bij aankomst werd een Gewone dwergvleermuis in de kleine tijdelijke kast onder de overkapping aangetroffen. Deze vloog uit om 21.15 uur in noordwestelijke richting. Later werd er een foeragerende Gewone dwergvleermuis aangetroffen bij de Perenboom ten zuiden van de woning. Vanaf ca. 23.00 uur werd er gebaltst aan de zuidzijde van de woning. Dit baltsen ging het gehele bezoek door met intervallen van 5 tot 15 minuten. Er werd ook kort aan de noordzijde van de woning gebaltst. Er wordt vermoed dat de hele avond hetzelfde individu gehoord is. Door het steeds terugkomende baltsgedrag wordt verwacht dat in de omgeving van het plangebied een

Figuur 9: Grasveld met Perenboom (rechts) ten zuiden van het plangebied

Figuur 10: Tijdelijke vleermuiskast in gebruik door Gewone dwergvleermuis (rode contour)

paarverblijflocatie aanwezig is, maar niet in het plangebied zelf. Tijdens het baltsgedrag werd geen enkele connectie met de bebouwing in het plangebied vastgesteld. Er kan geconcludeerd worden dat de kleine tijdelijke kast onder de carport in gebruik is als zomerverblijf van één Gewone dwergvleermuis. Er werden geen aanwijzingen gevonden dat deze kast als paarverblijf in gebruik is.

Conclusie

Er is *geen* paarverblijf aanwezig in het plangebied. Mogelijk wel in de omgeving van het plangebied. Dit is af te leiden uit het baltsgedrag van de Gewone dwergvleermuis. Er is één kleine tijdelijke kast in gebruik door één Gewone dwergvleermuis als zomerverblijf. Er zijn geen andere soorten waargenomen.

5.1.5 Veldbezoek 5, woensdag 14 september 2022

Om 20.30 uur werd een Gewone dwergvleermuis waargenomen die uit de tijdelijke kraamkast aan de zuidelijke gevel van de woning vloog. Om 20.37 uur werd een uil overvliegend waargenomen die prachtig aftekende tegen de bewolkte lucht. Om 21.10 uur werd een overvliegende Rosse vleermuis aan de noordzijde van het plangebied gehoord. Om 21.14 uur is er geluisterd bij de Oude Rijn waar een passerende Meervleermuis werd gehoord. Rond de woning bleef het steeds rustig. Alleen vanuit de verte werden wat baltsgeluiden opgevangen. Om 21.40 uur heeft de medewerker een rondje gelopen om het plangebied. Dit om te kijken of er op andere plaatsen gebaltst werd. Hierbij werd op de Korte Waarder op ongeveer 50 meter van het plangebied een baltsende Gewone dwergvleermuis gehoord. Om 22.15 uur werd een baltsende en een foeragerende Gewone dwergvleermuis gehoord aan de zuidzijde van het woonhuis. Deze vleermuizen werden niet gezien. Door de woning te beschijnen met een afgedekte zaklamp om de vleermuis niet te verstoren, werd wel vastgesteld dat dit baltsgedrag niet in relatie stond met de woning. Om 22.30 uur werd vastgesteld dat de Gewone dwergvleermuis rond de Perenboom in het grasveld baltste en foerageerde. Deze keerde met grote tussenpozen terug naar deze plek en vloog dan weer weg in zuidelijke richting naar de Korte Waarder. Rond deze tijd werd ook een baltsende Rosse vleermuis gehoord die overvloog. In het grasveld scharrelde een Egel. Om 22.45 uur werd voor het laatst een baltsende vleermuis gehoord en bleef het stil tot het einde van het veldbezoek.

Figuur 11: Egel in het grasveld ten zuiden van het plangebied

Figuur 12: Tijdelijke vleermuiskast in gebruik door Gewone dwergvleermuis (rode contour)

Conclusie

Er is een baltsterritorium vastgesteld van een Gewone dwergvleermuis rond de Perenboom aan de zuidzijde van het plangebied. Er is geen vleermuis waargenomen in de buurt van de woning of bij de tijdelijke kraamkast waar een Gewone dwergvleermuis uitvloog. Er werd steeds richting de Korte Waarder ten zuiden van het plangebied weg gevlogen. Er is *geen* paarverblijf aanwezig in het plangebied. De tijdelijke kraamkast is in gebruik door één Gewone dwergvleermuis als zomerverblijf.

6 Opgehangen vleermuiskasten

6.1 Kraamkasten

Tijdens het verkennend ecologisch onderzoek in 2021 was aan de hand van het aantal keutels duidelijk dat er een bijzonder vleermuisverblijf in het plangebied aanwezig zou kunnen zijn. In het vroege voorjaar van 2022, te weten op 29 maart, zijn vooruitlopend op een mogelijke mitigatie, twee tijdelijke kraamkasten (Unitura Vleermuiskast VMT3a) opgehangen in het plangebied. Eén kast is opgehangen onder de carport, dicht in de buurt van de ingang van het kraamverblijf. Eén kast is opgehangen aan de zuidelijke gevel. Beide kasten hangen binnen 5 meter van het huidige kraamverblijf (kleuren in figuren corresponderen met elkaar).

Figuur 13: Foto links: Tijdelijke kraamkast onder carport oostgevel, naast ingang kraamverblijf (oranje contour), foto rechts: tijdelijke kraamkast aan zuidgevel

6.2 Kasten t.b.v. zomer en/of paarverblijf

Op bovengenoemde datum zijn ook tijdelijke kasten t.b.v. zomer/paarverblijven (Unitura

Figuur 14: Tijdelijke zomer/paarverblijven noordzijde (foto links) en onder carport oostzijde (foto rechts)

Vleermuiskast VMT1a) opgehangen in het plangebied. Deze zijn op alle windrichtingen opgehangen. Tijdens de veldbezoeken is gebleken dat drie van deze kasten in gebruik zijn door één Gewone dwergvleermuis als zomerverblijf.

Figuur 15: Tijdelijke zomer/paarverblijven aan de zuidgevel (foto links) en in poort aan de westgevel (foto rechts)

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Vleermuizen

7.1.1 Zomerverblijfplaats

In drie van de kleine tijdelijke kasten (Unitura Vleermuiskast VMT1a) en in één tijdelijke kraamkast (Unitura Vleermuiskast VMT3a) die pro-actief ter mitigatie zijn opgehangen is *één zomerverblijf* aangetroffen van steeds één *Gewone dwergvleermuis*. Mogelijk is dit steeds dezelfde vleermuis. Er kan aangenomen worden dat het aangetroffen kraamverblijf ook functioneerde als zomerverblijf. De conclusie die getrokken kan worden is dat er *één zomerverblijf van één Gewone dwergvleermuis* aanwezig is in het plangebied. De kleine tijdelijke kasten die ter mitigatie zijn opgehangen hebben het hele zomerseizoen van 2022 van de vleermuizen in de nabijheid van het zomerverblijf gehangen.

7.1.2 Kraamverblijfplaats

Er is *een kraamverblijf van gewone dwergvleermuizen* aangetroffen. Het kraamverblijf bestaat uit maximaal 30 (volwassen) exemplaren. Tijdens het kraamseizoen van 2022 hingen al twee tijdelijke kraamkasten in de nabijheid van het kraamverblijf ter mitigatie.

7.1.3 Paarverblijfplaats

Er is *geen paarverblijf van een Gewone dwergvleermuis* of andere vleermuissoort aangetroffen. Deze conclusie is gesteld omdat een Gewone dwergvleermuis zijn baltsroepen vliegend voortbrengt in verschillende baltsterritoria rondom zijn paarverblijf. Daardoor is een paarverblijf moeilijk op te sporen. Aan de hand van het gedrag van de Gewone dwergvleermuis: baltsend rondvliegen op vaste plekken in de buurt van zijn paarverblijf, kan gesteld worden dat er geen paarverblijf in het plangebied aanwezig is. Bij het veldbezoek op 23 augustus werd slechts kort in de buurt van het plangebied gebaltst. Bij het veldbezoek op 14 september is geconstateerd dat de baltsende Gewone dwergvleermuis aan de zuidzijde van het plangebied bij een Perenboom zich steeds verwijderde in zuidelijke richting bij het plangebied vandaan.

7.1.4 Winterverblijfplaats

Zekerheidshalve kan worden aangenomen dat het aangetroffen kraamverblijf en zomerverblijf van de Gewone dwergvleermuis ook als winterverblijfplaats in gebruik is. Ook de tijdelijke kasten kunnen, zolang de temperatuur niet te laag wordt, in gebruik zijn als winterverblijfplaats.

7.1.5 Foerageergebied

Er is *geen* belangrijk foerageergebied in en rond het plangebied vastgesteld. De ruimte rond de Perenboom ten zuiden van het plangebied werd wel gebruikt om te foerageren door een enkele Gewone dwergvleermuis vlak na het uitvliegen of kort voor het invliegen.

7.1.6 Aantallen vleermuizen per soort in en rondom het plangebied

- Gewone dwergvleermuis: tot 30 exemplaren, kraamverblijf
- Ruige dwergvleermuis: geen
- Laatvlieger: 1 overvliegend
- Rosse vleermuis: 2 overvliegend

7.2 Sloop en nieuwbouw

Het beoogde initiatief in het plangebied betreft de sloop van de schuren en de carport. Door de sloop van een deel van het gebouw en het realiseren van nieuwbouw zal overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

- Artikel 3.5.2: opzettelijk verstoren
- Artikel 3.5.4: beschadigen en/of vernielen van voortplantingsplaatsen en/of rustplaatsen

8 Advies

8.1 Aanvraag ontheffing verboden is mogelijk

Vanwege het optreden van de verbodsovertredingen door het verwijderen van het kraamverblijf van de Gewone dwergvleermuis, gesteld in de Wet natuurbescherming 3.5.2 en 3.5.4 kan de initiatiefnemer bij het bevoegd gezag (Provincie Zuid-Holland) een ontheffing van de verboden aanvragen.

Provincie Zuid-Holland kan een ontheffing verlenen indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan (Artikel 3.8 lid 5):

- 5 Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
 - c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Figuur 8: Artikel 3.8 lid 5 van de Wet natuurbescherming (bron: www.wetten.overheid.nl)

9 Algemene Zorgplicht

Voor planten- en diersoorten geldt in het kader van de Wet Natuurbescherming de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

10 Bronnen

Gebruikte literatuur:

1. Bij12, *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0, juli 2017.
2. BIJ12, *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, Pipistrellus nathusii*, versie 1.0, juli 2017.
3. BIJ12 *Kennisdocument Rosse vleermuis, Nyctalus noctula*, versie 1.0, juli 2017.
4. BIJ12 *Kennisdocument Watervleermuis, Myotis daubentonii*, versie 1.0, juli 2017.
5. Vleermuisvakberaad, Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging. *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021.
6. Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, *Herkenning van Nederlandse vleermuissoorten aan hun geluid*, 2001.
7. Kapteyn K., *Vleermuizen in het landschap*, 1995.
8. Ministerie van Economische Zaken, *Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen*, versie 1.3 december 2016.
9. ©NDFF - quickscanhulp.nl 15 november 2021

Internetpagina's

10. www.vogelbescherming.nl
11. www.bij12.nl
12. www.vleermuis.net
13. www.zoogdiervereniging.nl
14. www.waarneming.nl
15. www.telmee.nl
16. www.google.com
17. www.zoogdiervereniging.nl
18. www.ecopedia.be

Watersnip Advies

Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie

Watersnip v.o.f.

's-Gravenbroekseweg 154

2811 GK Reeuwijk

KvK 76653862

+31 (0)182-395460

www.watersnipadvies.info

advies@watersnip.info

